

INFORME SOBRE PROJECTES DE REFORMA EN SUBESTACIONS

Davant de les nombroses consultes rebudes sobre la necessitat o no de sotmetre a avaluació d'impacte ambiental els projectes de reforma i de substitució d'equips en subestacions elèctriques existents, s'ha considerat convenient l'elaboració d'un informe que aclarisca aquesta qüestió.

CONTEXT JURÍDIC EN MATÈRIA AMBIENTAL

En matèria d'avaluació ambiental, estan en vigor la Llei 21/2013, de 9 de desembre, (estatal), i la Llei 2/1989, de 3 de març, desplegada pel Decret 162/1990, de 15 d'octubre, modificat pel Decret 32/2006, de 10 de març, (autonòmica).

La Llei 21/2013, amb caràcter de legislació bàsica sobre protecció del medi ambient, estableix en l'article 7 el següent:

1. Seran objecte d'una avaluació d'impacte ambiental ordinària (AIAO) els projectes següents:

- a) Els compresos en l'annex I, així com els projectes que, presentant-se fraccionats, aconseguisquen els llindars de l'annex I mitjançant l'acumulació de les magnituds o dimensions de cada un dels projectes considerats.
- b) Els compresos en l'apartat 2, quan així ho decidisca cas per cas l'òrgan ambiental en l'informe d'impacte ambiental, d'acord amb els criteris de l'annex III.
- c) Qualsevol modificació de les característiques d'un projecte consignat en l'annex I o en l'annex II, quan la modificació esmentada complisca, per si sola, els llindars establits en l'annex I.
- d) Els projectes inclosos en l'apartat 2, quan així ho sol·licite el promotor.

2. Seran objecte d'una avaluació d'impacte ambiental simplificada (AIAS):

- a) Els projectes compresos en l'annex II.
- b) Els projectes no inclosos ni en l'annex I ni l'annex II que puguen afectar de manera apreciable, directament o indirectament, espais protegits Xarxa Natura 2000.
- c) Qualsevol modificació de les característiques d'un projecte de l'annex I o de l'annex II, diferent de les modificacions descrites en l'article 7.1.c), ja autoritzat, executat o en procés d'execució, que puga tindre efectes adversos significatius en el medi ambient. S'entendrà que aquesta modificació pot tindre efectes adversos significatius en el medi ambient quan supose:

- 1.º Un increment significatiu de les emissions a l'atmosfera.
- 2.º Un increment significatiu dels abocaments a llits públics o al litoral.
- 3.º Un increment significatiu de la generació de residus.
- 4.º Un increment significatiu en la utilització de recursos naturals.
- 5.º Una afecció a espais protegits Xarxa Natura 2000.
- 6.º Una afecció significativa al patrimoni cultural.

d) Els projectes que, presentant-se fraccionats, aconseguisquen els llistats de l'annex II mitjançant l'acumulació de les magnituds o dimensions de cada un dels projectes considerats.

e) Els projectes de l'annex I que servisquen exclusivament o principalment per a desenvolupar o assajar nous mètodes o productes, sempre que la duració del projecte no siga superior a dos anys.

D'acord amb les competències establides en la Constitució i en l'Estatut d'Autonomia, la Comunitat Valenciana té facultats per a establir normes addicionals de protecció del medi ambient. En virtut d'això, es mantenen vigents els annexos del Decret 162/1990, modificats pel Decret 32/2006. En aquest sentit, quan els supòsits anteriors es refereixen a l'annex I han d'entendre's inclosos els projectes que preveu tant l'annex I de la Llei 21/2013 com l'annex I del Decret 162/1990. La normativa valenciana preveu, així mateix, la figura de l'estimació d'impacte ambiental com a norma addicional de protecció. Quedarien sotmesos a estimació aquells projectes inclosos en l'annex II del Decret 162/1990 que no es trobaren inclosos en l'annex I o en l'annex II de la Llei 21/2013.

No tindran validesa els actes d'adopció, aprovació o autorització dels projectes que, estant inclosos en l'àmbit d'aplicació de la Llei 21/2013, no s'hagen sotmesos a avaluació ambiental. La declaració responsable o la comunicació prèvia relativa a un projecte no tindrà validesa i eficàcia a tots els efectes si no ha sigut sotmesa a una avaluació ambiental, tal com ho hauria d'haver sigut.

La falta d'emissió de la declaració d'impacte ambiental, de l'informe d'impacte ambiental o de l'estimació d'impacte ambiental, en els terminis legalment establits, en cap cas podrà entendre's que equival a una avaluació ambiental favorable (article 10 de la Llei 21/2013).

CONSIDERACIONS AMBIENTALS GENERALS SOBRE SUBESTACIONS ELÈCTRIQUES

Les subestacions elèctriques són infraestructures de caràcter “puntual”, circumscrites a una parcel·la de grandària superior o inferior en funció de les seues característiques (potència, tipus interior o exterior, tensió, etc). La seua afecció, generalment, està limitada a l'entorn immediat.

No obstant això, són el node de connexió de les línies elèctriques, per la qual cosa l'elecció del lloc on s'ubiquen comporta afeccions indirectes, ja que condiona el disseny de la xarxa, de caràcter “lineal” i amb una afecció potencial més gran sobre el medi.

Aquesta és la raó fonamental que justifica el fet de sotmetre les subestacions elèctriques a avaluació d'impacte ambiental.

Adicionalment, hi ha espais que gaudeixen d'una protecció especial, com són els LIC i les ZEPA de la Xarxa Natura 2000, així com els espais naturals protegits. La delimitació territorial d'aquests espais és accessible per internet, en format digital georeferenciat. A la Comunitat Valenciana, l'òrgan gestor d'aquests espais és la Direcció General de Medi Natural i Avaluació Ambiental, per mitjà de la Subdirecció General de Medi Natural.

D'acord amb la normativa europea i estatal, les actuacions que es desenvolupen en la Xarxa Natura 2000 han de ser compatibles amb el manteniment dels valors que van motivar la seua inclusió en els àmbits esmentats. Mitjançant el Decret 60/2012, de 5 d'abril, es regula el règim especial d'avaluació i d'aprovació, autorització o conformitat de plans, programes i projectes que puguen afectar la Xarxa Natura 2000 a la Comunitat Valenciana. En molts casos, després de l'anàlisi prèvia del projecte, l'òrgan esmentat conclou que no tindrà afecció rellevant sobre la Xarxa Natura 2000 emetent una resolució de valoració preliminar de repercussions. Quan el projecte efectivament pot afectar la integritat del lloc, l'òrgan esmentat demana un estudi específic d'afecció a Xarxa Natura 2000. En el cas que l'actuació afecte els valors susdits, estarà supeditada a l'adopció de mesures compensatòries específiques i la seua execució ha de comunicar-se a la Comissió Europea.

Els Espais Naturals Protegits disposen d'instruments específics de planificació i gestió: Pla d'ordenació de recursos naturals (PORN) i Pla rector d'ús i gestió (PRUG).

A fi d'establir un criteri el més ampli possible, s'ha formulat consulta a la Subdirecció General de Medi Natural esmentada. El sentit de les respostes emeses s'incorporen a aquest informe. En particular:

- En l'àmbit de la Xarxa Natura 2000, no cal emetre la valoració preliminar de repercussions en el cas de projectes de modificacions de subestacions elèctriques existents que tenen per objecte la substitució d'equips o d'aparellatges existents per altres d'anàlegs (substitució de cel·les o mòduls de cel·les, substitució de transformadors, actuacions de manteniment i sobre els serveis auxiliars, equipament de posicions de reserva sense ampliar la parcel·la tancada de la subestació), ja que no entren dins de l'àmbit material d'aplicació del Decret 60/2012, de 5 d'abril, i es consideren en les normes de gestió (si és el cas) com a zones mancades dels elements pels quals va ser declarat l'espai (extracte de l'informe del Servei de Vida Silvestre de 24 de juliol de 2017).
- En l'àmbit dels Espais Naturals Protegits, caldrà ajustar-se a allò que determine l'instrument de planificació i gestió, així com, en el cas de parcs naturals, a allò que informe l'òrgan gestor d'aquest (extracte de l'informe del Servei d'Espais Naturals Protegits de 19 de juliol de 2017).

PROJECTES DE SUBESTACIONS ELÈCTRIQUES DE NOVA CONSTRUCCIÓ

Considerant el contingut dels annexos I i II de la normativa en matèria d'avaluació d'impacte ambiental, en coordinació amb l'article 7 de la Llei 21/2013, es preveu:

- Quan la tensió nominal entre fases siga superior o igual a 132 kV, els projectes de subestacions elèctriques de nova construcció estan sotmesos a avaluació d'impacte ambiental ordinària AIAO (epígraf 2.g de l'annex I del Decret 32/2006 i epígraf 3.g de l'annex I de la Llei 21/2013), en aplicació de l'article 7.1.a.
- Quan la tensió nominal entre fases siga superior o igual a 15 kV i inferior a 132 kV, els projectes de subestacions elèctriques de nova construcció estan sotmesos a avaluació d'impacte ambiental simplificada AIAS (epígraf 2 del annex II del Decret 32/2006 i epígraf 4.b de l'annex II de la Llei 21/2013), en aplicació de l'article 7.2.a. Així mateix, l'òrgan ambiental pot concloure en l'informe d'impacte ambiental i que, mitjançant els criteris de l'annex III, el projecte se sotmeta a AIAO, en aplicació de l'article 7.1.b.
- Si no es dóna cap de les circumstàncies anteriors però el projecte es desenvolupa en l'àmbit de la Xarxa Natura 2000 i pot afectar de manera apreciable, directament o indirectament, els espais esmentats, és necessària l'AIAS, en aplicació de l'article 7.2.b. La valoració de la potencial afecció correspon a l'òrgan gestor de l'esmentada RN2000, qüestió que s'ha abordat en l'apartat anterior. Si aquest emet una valoració preliminar de repercussions que conclou la no afecció a la RN2000, no estarem en aquest supòsit.
- El promotor pot sol·licitar que un projecte sotmés a AIAS es tramite pel procediment d'AIAO, en aplicació de l'article 7.1.d.

De projectar-se una nova subestació en l'àmbit territorial d'instruments de planificació i gestió d'Espais Naturals protegits (Pla d'ordenació de recursos naturals -PORN- o Pla rectors d'ús i gestió -PRUG-), caldrà ajustar-se a allò que s'ha establert en les normes esmentades.

Cal citar la previsió inclosa en els epígrafs 1.a i 2.d de l'article 7: "així com els projectes que, presentant-se fraccionats, aconseguisquen els llindars de l'annex mitjançant l'acumulació de les magnituds o de les dimensions de cada un dels projectes considerats". Independentment de la manera com es tramite l'autorització de la instal·lació, una subestació elèctrica constitueix un únic expedient a l'efecte de l'avaluació d'impacte ambiental corresponent.

PROJECTES DE REFORMA DE SUBESTACIONS ELÈCTRIQUES EXISTENTS

En relació amb la qüestió que justifica aquest informe, si s'aborda un projecte de reforma d'una subestació elèctrica, la necessitat o no d'avaluació d'impacte ambiental estarà motivada per l'envergadura de la modificació que s'escomet, en particular, per si aquesta comporta el desenvolupament de noves línies (que requerisquen avaluació d'impacte ambiental) o no. En aquest sentit, s'ha pronunciat, en concret, el Tribunal de Justícia de la Unió Europea, en la Sentència de 27 de març de 2014 (Assumpte C-300/13), que afirma que "un projecte (...) que es refereix a la mera ampliació d'una subestació transformadora de tensió elèctrica no figura, com a tal, entre els projectes previstos per les disposicions esmentades (Directiva 85/337/CEE, modificada per la Directiva 97/11/CE, d'avaluació de les repercussions de determinats projectes sobre el medi ambient), llevat que l'ampliació estiga compresa en el marc de la construcció de línies aèries per al transport d'energia elèctrica".

El fet que una subestació elèctrica es modifique per a donar cabuda a una nova posició derivada de la construcció d'una nova línia, o que simplement es reforme per a renovar equips o aparellatge, és una qüestió que coneix el promotor del projecte i, per tant, ha de constar en la justificació del projecte presentat davant de l'òrgan substantiu. Per tant, correspon al tècnic que redacta el projecte, conjuntament amb el promotor, la definició de l'abast del projecte i de la normativa aplicable a aquest, incloent la relativa a l'avaluació d'impacte ambiental, i correspon a l'òrgan substantiu la determinació del procediment d'autorització pertinent.

No obstant això, es poden fer algunes generalitzacions respecte a la modificació de subestacions existents (que se situen fora de l'àmbit d'instruments de planificació i gestió d'Espais Naturals Protegits) no derivades de projectes de noves línies elèctriques. D'acord amb els supòsits arrellegats en la normativa, aquest òrgan aplica el criteri següent:

- Si s'aborda un projecte d'ampliació consistent a dotar la instal·lació d'una nova tensió de transformació, es requerirà AIA ordinària o simplificada, d'acord amb el criteri exposat en l'apartat previ, en aplicació de l'article 7.1.c.

- Menció especial requereix l'apartat 7.2.c, que és el que més consultes està generant. Si el projecte té per objecte la substitució d'equips o aparellatges existents per altres d'anàlegs, no es requereix avaluació d'impacte ambiental. Ací quedarien englobats els projectes de substitució de cel·les o mòduls de cel·les, substitució de transformadors (fins i tot per augment de la potència, excepte quan aquesta està motivada per la connexió de noves línies incloses, per si mateixes, en la legislació sectorial d'avaluació ambiental), actuacions de manteniment i sobre els serveis auxiliars, incloent l'equipament de posicions de reserva, sense ampliar la parcel·la tancada de la subestació o, fins i tot, si la modificació del tancat és resultat de l'ampliació de vials interiors sense alterar de manera rellevant la configuració de la subestació. Això es conclou després d'estimar que les reformes esmentades no tindran efectes adversos significatius sobre el medi ambient, d'acord amb els criteris indicats en l'article 7.2.c de la Llei 21/2013.

CONCLUSIÓ

Correspon al tècnic projectista, conjuntament amb el promotor del projecte, definir l'abast del projecte i els permisos i autoritzacions preceptius, incloent l'anàlisi de la necessitat o no d'avaluació d'impacte ambiental, i correspon a l'òrgan substantiu valorar-ho tot d'acord amb els criteris d'aquest informe, sense que siga necessari que aquest òrgan ambiental es pronuncie expressament per a iniciar el tràmit d'autorització substantiva.

En resum, els criteris assenyalats són:

Noves subestacions

En el cas de projectes de noves subestacions elèctriques, la necessitat d'avaluació d'impacte ambiental, ve determinada:

- Per la tensió nominal entre fases (considerant la superior d'elles), en el cas que aquesta siga superior o igual a 15 kV, d'acord amb la normativa en matèria d'avaluació d'impacte ambiental.
- En l'àmbit de la Xarxa Natura 2000 i tensions nominals entre fases inferiors a 15 kV, caldrà ajustar-se al que determinen les seues normes de gestió o, a falta d'això, a la valoració prèvia de repercussions sobre Xarxa Natura 2000 de l'òrgan gestor de la mateixa.
- En l'àmbit d'instruments de planificació i gestió d'Espais Naturals Protegits quan la tensió nominal siga inferior a 15 Kv, s'aplicarà el règim d'avaluació d'impacte ambiental establert en les normes esmentades.

Reformes de subestacions

Amb caràcter general, els projectes de reforma de subestacions elèctriques existents que tinguen per objecte la substitució de cel·les o mòduls de cel·les, substitució de transformadors (fins i tot, per un augment de potència, actuacions de manteniment i sobre els serveis auxiliars, inclús l'equipament de posicions de reserva, sense ampliar la parcel·la tancada de la subestació o, encara, si la modificació del tancat és resultat de l'ampliació de vials interiors sense alterar de manera rellevant la configuració de la subestació, s'entén que no constitueixen projectes sotmesos a avaluació d'impacte ambiental. No obstant:

- L'execució per part del promotor de qualsevol de les actuacions esmentades no empara la realització de qualsevol altra obra o instal·lació complementària, en particular, la connexió elèctrica mitjançant noves línies el projecte de la qual constituïska un supòsit d'avaluació d'impacte ambiental.
- Si la subestació elèctrica està localitzada en l'àmbit d'algun instrument de planificació i gestió d'Espais Naturals Protegits, s'aplicarà el règim d'avaluació d'impacte ambiental establert en les normes esmentades.
- Si la subestació elèctrica està localitzada en l'àmbit de la Xarxa Natura 2000 i s'alteren de qualsevol manera els límits tancats d'aquesta, caldrà ajustar-se al que determinen les seues normes de gestió i, a falta d'això, al Decret 60/2012, de 5 d'abril.

Tot això sense perjudici de la normativa sectorial aplicable a cada projecte concret.

SUBDIRECCIÓ GENERAL D'AVALUACIÓ AMBIENTAL
Signat el 22 d'agost de 2017